

Sygn. akt VI U 2019/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 października 2013 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Ewa Milczarek

Protokolant – sekr. sądowy Sylwia Sawicka

po rozpoznaniu w dniu 22 października 2013 r. w Bydgoszczy

na rozprawie

odwołania: J. D.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.

z dnia 30 kwietnia 2013 r., znak:(...)

w sprawie: J. D.

przeciwko: Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

o emeryturę

- 1) zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonemu J. D. prawo do emerytury od dnia(...)r.,
- 2) stwierdza, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Na oryginale właściwy podpis.

Sygn. akt VI U 2019/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 30 kwietnia 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. odmówił przyznania ubezpieczonemu J. D. prawa do wcześniejszej emerytury ze względu na nieudokumentowanie 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach. Organ rentowy powołał się na przepisy art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm., dalej jako: „ustawa emerytalna”) i rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm., dalej jako: „rozporządzenie z 1983 r.”).

Ubezpieczony złożył odwołanie od tej decyzji, wnosząc o jej zmianę poprzez przyznanie mu prawa do emerytury. Wskazał, że jego praca była wykonywana w szczególnych warunkach. W celu udowodnienia tej okoliczności zawnioskował o przesłuchanie świadków – pracowników, z którymi w spornym okresie czasu był zatrudniony.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. wniósł o oddalenie odwołania podtrzymując dotychczasowe stanowisko.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Wnioskodawca J. D. (ur. dnia (...)), dnia (...).r. złożył wniosek o przyznanie prawa do emerytury w wieku obniżonym. Organ rentowy uznał za udokumentowany staż ubezpieczeniowy na dzień(...)roku w wymiarze (...) lat, (...)miesiąc i (...) dni. Pozwany nie zaliczył ubezpieczonemu do okresu zatrudnienia w warunkach szczególnych żadnego okresu. Ubezpieczony nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego.

-okoliczności bezsporne

Sąd przeprowadził postępowanie dowodowe w celu ustalenia rzeczywistego zakresu obowiązków pracowniczych odwołującego podczas zatrudnienia w okresie od (...)r. do (...)r. w Fabryce (...)” Sp. (...). Jak wynika z akt osobowych i zeznań świadków w pierwszym okresie, to jest od(...)r. do(...) r. wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę palacza kotłów CO, którą można zakwalifikować jako pracę nie zautomatyzowane palaczy i rusztowych kotłów parowych lub wodnych typu przemysłowego, o której mowa w dziale XIV, poz. 1 wykazu A rozporządzenia z 1983 r. W kotłowni prace palaczy wykonywane były ręcznie. Następnie od (...)r. do (...)r. wnioskodawca wykonywał pracę maszynisty sprężarek, a więc jego obowiązkiem było uruchamianie i bezpośrednia obsługa sprężarek. Ten rodzaj zatrudnienia należy do kategorii prac określonych w wykazie A, dziale XIV pod poz. 9 rozporządzenia z 1983 r. (Bezpośrednia obsługa stacji sprężarek). Do zadań wnioskodawcy należała również obsługa pomp wodnych stanowiących element stacji sprężarek. Od (...)r. wnioskodawca z uwagi na problemy ze słuchem został oddelegowany do pracy na stanowisku hydraulika i w tym charakterze pracował do końca zatrudnienia, to jest do (...)r. Do jego obowiązków należała konserwacja pomp stacji sprężarek, która była w ruchu podczas wykonywania przez niego pracy. Ponadto wnioskodawca zajmował się oczyszczaniem ścieków i filtrów i obsługiwał przyzakładową oczyszczalnię ścieków. Praca wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy od (...)r. do (...)r. należy do kategorii określonej w wykazie A, dziale IX, poz. 2 (Oczyszczanie ścieków i filtrów otwartych). Wnioskodawca otrzymywał dodatki za pracę w warunkach szczególnych oraz posiłki regeneracyjne.

Dowody: świadectwa pracy i angaże w aktach osobowych oraz świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych na k. (...), k. (...)akt rentowych, zeznania świadków A. L., J. J., oraz ubezpieczonego – zapis A/V na płycie CD na k. (...) akt sądowych

Sąd uznał za wiarygodne dokumenty znajdujące się w aktach emerytalno-rentowych ZUS oraz aktach osobowych, gdyż żadna ze stron nie zakwestionowała ich autentyczności i nie było wątpliwości co do prawdziwości zawartych w nich treści. Sąd uznał zarówno zeznania świadków jak i wnioskodawcy za wiarygodne. Zeznania świadków były jasne, logiczne i wyczerpujące. Dokładnie określono w nich charakter pracy wykonywanej w trakcie zatrudnienia przez ubezpieczonego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zgodnie z treścią art. 184. ust 1 ustawy emerytalnej ubezpieczonym urodzonym po dniu (...)r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli: 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27. Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w tym funduszu na dochody budżetu państwa za pośrednictwem Zakładu. Na podstawie art. 32 ust 1 cytowanej ustawy ubezpieczonym urodzonym przed dniem(...)r., będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2-3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym, czyli w wieku 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn. Dla celów ustalenia uprawnień emerytalnych

za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia w podmiotach, w których obowiązują wykazy stanowisk ustalone na podstawie przepisów dotychczasowych. Przepisy rozporządzenia z 1983 r. mają zastosowanie do wszystkich pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Zgodnie z § 2 tego rozporządzenia, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku, a okresy te stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy.

Należy wskazać, iż w przypadku, gdy zainteresowany wykaże, że nie może przedstawić zaświadczeń potwierdzających okresy wykonywania pracy w szczególnych warunkach z przyczyn od siebie niezależnych, przepisy art. 472 i 473 k.p.c. umożliwiają ustalenie tych okoliczności w drodze postępowania odwoławczego przed sądem pracy i ubezpieczeń społecznych. Zgodnie z w/wym. artykułami w postępowaniu w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych każdy fakt mający wpływ na prawo do świadczenia lub jego wysokość może być dowodzony wszelkimi środkami, które sąd uzna za pożądane, a ich dopuszczenie za celowe. Sąd nie jest związany środkami dowodowymi określonymi dla dowodzenia przed organem rentowym. Podobnie należy oceniać możliwość dowodzenia charakteru wykonywanej pracy w przypadku, gdy jak w niniejszej sprawie, organ rentowy kwestionuje formalną poprawność wystawionego przez zakład pracy dokumentu mającego zaświadczać wykonywanie pracy w szczególnych warunkach.

Organ rentowy za sporną uznał okoliczność czy ubezpieczony przez okres co najmniej 15 lat wykonywał pracę w warunkach szczególnych. W jego ocenie tej przesłanki faktycznej o istotnym znaczeniu prawnym ubezpieczony nie wykazał. Podkreślić należy, że sam fakt przedstawienia przez wnioskodawcę świadectwa pracy w warunkach szczególnych nie przesądza jeszcze o uznaniu wykonywanej pracy za pracę w warunkach szczególnych. Świadectwo pracy bowiem nie jest dokumentem abstrakcyjnym i w związku z tym musi znajdować oparcie w dokumentacji pracowniczej, a w konsekwencji może być przez tę dokumentację weryfikowane (wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 4 kwietnia 2012 r., sygn. akt III AUa 249/12). W analizowanym przypadku należy jednak, opierając się przede wszystkim na zeznaniach świadków, przyznać rację wnioskodawcy, że w okresie przynajmniej 15-letnim był on narażony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na zajmowanym stanowisku na działanie szkodliwych warunków uzasadniających przyznanie prawa do wcześniejszej emerytury. Jak wskazał Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 6 marca 2007 r., I UK 287/06 przepisy prawa ubezpieczeń społecznych mają charakter norm bezwzględnie obowiązujących, co w konsekwencji oznacza, że określona w ustawie emerytalnej, instytucja "wcześniejszej emerytury" musi podlegać ścisłej wykładni. Z przywileju przejścia na wcześniejszą emeryturę mogą więc korzystać wyłącznie pracownicy, którzy byli rzeczywiście zatrudnieni stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szkodliwych warunkach pracy. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy. Decydującą rolę w analizie charakteru pracy ubezpieczonego z punktu widzenia uprawnień emerytalnych ma przy tym możliwość jej zakwalifikowania pod którąś z pozycji wymienionych w wykazie A, stanowiącym załącznik do rozporządzenia z 1983 r. Podkreśla się również, że zarządzenia resortowe wydane na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia z 1983 r. w zakresie, w jakim stanowią wyłącznie wykazy stanowisk, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A i B będących załącznikiem do rozporządzenia, objęte są odesłaniem określonym w art. 32 ust. 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych" (wyrok Sądu Najwyższego z 9 maja 2006 r., II UK 183/05, niepublikowany; także uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z 21 kwietnia 2004 r., II UK 337/03, OSNP 2004 nr 22, poz. 392). Stanowisko to należy jednak odczytywać z zastrzeżeniem, że wykonywanie pracy na stanowisku określonym w zarządzeniu resortowym, której nie wymieniono w wykazach A i B, stanowiących załącznik do rozporządzenia z 1983 r. nie uprawnia do uzyskania emerytury na podstawie art. 32 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych" (wyroki Sądu Najwyższego z 20

października 2005 r., I UK 41/05, OSNP 2006 nr 19-20, poz. 306; z dnia 23 listopada 2004 r., I UK 15/04, OSNP 2005 nr 11, poz. 161).

Odnosząc powyższe rozważania do stanu faktycznego niniejszej sprawy stwierdzić należy, że prace wykonywane przez wnioskodawcę zaliczone zostały do prac w warunkach szkodliwych, gdyż ich wykonywanie ściśle związane jest z szybszą utratą zdolności do zarobkowania. Zarówno praca na stanowisku palacza kotłów CO, jak i operatora sprężarek i hydraulika w przyzakładowej oczyszczalni ścieków została wymieniona w wykazie A rozporządzenia z 1983 r. Doliczenie tych okresów do stażu pracy w warunkach szczególnych pozwala na uznanie za spełnioną również przesłankę co najmniej 15 letniego okresu zatrudnienia w warunkach szczególnych do dnia (...)r. Praca w warunkach szkodliwych, świadczona stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, przyczynia się do szybszego obniżenia wydolności organizmu, stąd też wykonująca ją osoba ma prawo do emerytury wcześniej niż inni ubezpieczeni (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 lutego 2007 r., I UK 258/06). Wskazany wyżej przebieg zatrudnienia wnioskodawcy w Fabryce (...) przekracza wymagany 15-letni okres uprawniający do wcześniejszej emerytury.

Wobec niekwestionowanego przez ZUS legitymowania się przez odwołującego pozostałymi przesłankami koniecznymi do ustalenia jego prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym, Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., zmienił zaskarżony wyrok i przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury od dnia ukończenia 60 roku życia.

W punkcie drugim wyroku Sąd zgodnie z przepisem art. 118 ust. 1a ustawy emerytalnej z urzędu orzekł w przedmiocie odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. W okolicznościach przedmiotowej sprawy brak było podstaw do stwierdzenia odpowiedzialności organu rentowego, pomimo uwzględnienia odwołania ubezpieczonego. Ubezpieczony za sporny okres zatrudnienia przedłożył dokumenty, które jednak z przyczyn formalnych zostały zakwestionowane przez pozwany organ rentowy. Mając na uwadze sformalizowany przebieg postępowania przed organem rentowym, jak również występujące ograniczenia dowodowe, do przyznania ubezpieczonemu prawa do żądanego świadczenia konieczne było przeprowadzenie postępowania dowodowego na okoliczność świadczenia przez niego pracy w warunkach szczególnych.